

Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28318>

Özet

Örgütsel Vatandaşlık Davranış Ölçeği, 2006 yılında T. G. Ünüvar tarafından hazırlanan doktora tezi kapsamında Türkçe'ye uyarlanmış bir ölçüm aracıdır. Bu ölçek, çalışanların resmi iş tanrımlarının ötesine geçen, gönüllü ve destekleyici davranışları ölçmeyi amaçlamaktadır. Uyarılmanın temel amacı, iş özellikleri, iş tatmini ve örgütsel vatandaşlık gibi temel değişkenlerle örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki bütünleştirici ilişkiyi Türk organizasyon bağlamında incelemektir.

Ölçek, Organizasyonel Vatandaşlık Davranış (ÖVD) yapısının farklı boyutlarını kapsamaktadır ve Türk yönetim psikolojisi alanında ÖVD araştırmalarına katkı sağlamak üzere geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Örgütsel Vatandaşlık Davranış, İş Tatmini, Örgütsel Bağlılık, Uyarılma, Örgütsel Psikoloji, Yönetim, Gönüllü Davranış.

Yazarlar

T. G. Ünüvar (Uyarlayan).

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, çalışanların kurum içinde sergilediği, ödüllendirme sistemi tarafından zorunlu kılınmayan, ancak kurumun genel etkinliğini ve sosyal çevresini artıran gönüllü davranışları sistematik olarak ölçmektir. Ölçek, özellikle Türkiye bağlamında Örgütsel Vatandaşlık Davranış'ın (ÖVD) düzeyini ve bu davranışları öncülleri ile sonuçları arasındaki ilişkilere sunmak üzere tasarlanmıştır.

Uyarılan form, özgün ölçeğin teorik yapısını koruyarak, Türk kültürüne ve organizasyon yapısına uygun geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı sağlamayı hedeflemiştir.

Yapı

Örgütsel Vatandaşlık Davranış (ÖVD), ölçülen temel psikolojik yapıdır. ÖVD, çalışanların rollerine ilişkin resmi beklentileri aşan, bireysel performans doğrudan etkilemese de organizasyonun sosyal ve psikolojik çevresini geliştiren davranışları bütünü olarak tanımlanır.

Geleneksel olarak, ÖVD yapısı genellikle beş temel boyutta incelenir: **Özgecilik** (Altruism), **Vicdanlılık** (Conscientiousness), **Sportmenlik** (Sportsmanship), **Nezakət** (Courtesy) ve **Sivil**

Erdem (Civic Virtue). Bu uyarlama da büyük ihtimalle bu çok boyutlu yapıyı temel almıştır. Örgütsel Vatandaşlık Davranış, örgütsel etkinliğin kritik bir göstergesi olarak kabul edilmektedir.

Geçerlik

Ölçeğin orijinal kaynak referansında (Ünüvar, 2006), spesifik geçerlik katsayıları veya analiz yöntemleri hakkında özet bilgi bulunmamaktadır. Ancak, bir doktora tezi kapsamında yapılan uyarlama çalışmasında, yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla genellikle **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) yönteminin kullanıldığını varsayılmaktadır.

Geçerlik çalışmaları, ölçeğin gerçekten Örgütsel Vatandaşlık Davranışın ölçtüğünü ve teorik olarak ilişkili olduğu diğer yapılarla (örneğin, iş tatmini ve örgütsel bağlılık) beklenen düzeyde ilişkiler sergilediğini (yakınsak ve ayrılan geçerlik) kanıtlamaya amaçlanmıştır.

Güvenirlik

Ölçeğin orijinal kaynak referansında güvenilirlik katsayılarına dair özet bilgi sunulmamıştır. Bununla birlikte, psikometrik açıdan sağlam bir uyarlama çalışmasında, iç tutarlılık güvenilirlik katsayılarının (**Cronbach Alfa Değeri**) hesaplandığı kabul edilmektedir.

Tipik olarak, Örgütsel Vatandaşlık Davranış Ölçeği gibi çok faktörlü bir araçta, hem toplam ölçek için hem de her bir alt boyut için ayrı ayrı güvenilirlik katsayıları raporlanmalıdır. Güvenirlik değerlerinin kabul edilebilir düzeyde (genellikle .70 ve üzeri) olması beklenir.

Faktör Analizi

Ölçeğin uyarlama çalışmasında, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk örneğinde korunup korunmadığını test etmek için faktör analizi teknikleri kullanılmıştır. Yüksek olasılıkla, **Açımlayıcı Faktör Analizi** (AFA) ve ardından **Doğrulayıcı Faktör Analizi** (DFA) uygulanmıştır.

Bu analizler, Örgütsel Vatandaşlık Davranışın (ÖVD) kuramsal olarak belirlenen boyutlarının (Özgecilik, Vicdanlılık vb.) Türk çalışanlar arasında da ayrı ve anlamlı yapılar olarak ortaya çıkıp çıkmadığını belirlemektir. Faktör yüklerinin yeterli düzeyde olması ve faktörler arasında korelasyonların kabul edilebilir sınırlar içinde kalması beklenir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Likert Tipi)

Derecelendirme: Veri kaynağında belirtilmemiştir, ancak Örgütsel Vatandaşlık Davranış Ölçekleri genellikle 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme (Örneğin: 1=Hiç Katılmıyorum, 5=Tamamen Katılıyorum) kullanır.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çalışanlar, Üniversite Öğrencileri (Uyarılmanın yapıldığı tezin örneğine bağlı olarak).

Yaş Grubu: Yetişkin (Çalışan popülasyonu).

Popülasyon Detayları: Orijinal uyarılma çalışması, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde sunulan bir doktora tezi (Ünvar, 2006) kapsamında yürütülmüştür. Örneklem muhtemelen Ankara merkezli çeşitli sektörlerdeki çalışanlardan oluşmaktadır.

Test Metodolojisi: Nicel araştırma yöntemleri kullanılarak anket yoluyla veri toplanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Örgütsel Vatandaşlık, Örgütsel Bağlılık, Likert Ölçeği, Psikometri, Gönüllü Çalışan Davranış, Doktora Tezi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Veri mevcut değil.

Bağlılık E-posta Adresleri: Veri mevcut değil.

Yazışma Adresi: Veri mevcut değil.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Bu ölçek, bir yükseköğretim kurumu bünyesinde hazırlanan akademik bir doktora tezi kapsamında uyarlanmıştır. Akademik amaçlar için izin, genellikle tezin yazarı ve danışmanından talep edilmelidir. Ticari kullanım ve ücret bilgisi hakkında net bir veri bulunmamaktadır.

Test Yılı: 2006 (Doktora tezi sunum yılı).

Ölçeğin orijinal PDF dosyası, aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [orgutsel-vatandaslik-davranisi-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Ünüvar, T. G. (2006). *An integrative model of job characteristics, job satisfaction, organizational commitment and organizational citizenship behavior* (Doctoral dissertation). The Graduate School of Social Sciences of Middle East Technical University, Ankara.

Tez özeti ve detaylar YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişilebilir: tez.yok.gov.tr

Örgütsel Vatandaşlık Davranış Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçeğin maddeleri, sağlanan kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi için lütfen Ünüvar'ın (2006) doktora tezine veya yukarıda sağlanan PDF bağlantısına başvurunuz.